

När Gini ligger på 0,6

Trots en växande medelklass och en ökad konsumtion rankas Namibia fortfarande som ett av världens mest ojämlika länder, nu när sexton år gått sedan självständigheten.

INKOMSTFÖRDELNINGEN I NAMIBIA är fortfarande en av världens mest ojämlika. De tio procenten av hushållen med högst inkomst står för nära femtio procent av landets totala inkomst, med andra ord delar de övriga nittio procenten på den andra halvan. Dessa siffror presenteras i den preliminära rapporten *Namibia Household Income & Expenditure Survey*, (NHIES), en undersökning av de namibiska hushållens ekonomiska standard, dels som en mätning av välfärden men även hur landets ekonomiska resurser är fördelade.

Svenska Sida har stöttat statistikområdet och *Central Bureau of Statistics* (CBS) i Namibia sedan början av 90-talet. Sedan dess har svenska konsulter varit här och jobbat med olika statistiska uppdrag.

Jette Bodin är anställd på den Svenska SCB och har varit i Namibia på konsultuppdrag i två år och jobbat med NHIES. Det är den andra hushållsundersökningen sedan självständigheten, den första gjordes 1993/1994.

I Namibia är det en stor process att göra den här typen av undersökningar eftersom det inte finns några direkta register. Första steget är att man drar ett urval av geografiska områden, sedan går man in i dessa områden och skriver en lista över alla hushåll, för att tillslut dra ett urval av dessa. I den nya undersökningen ingår nästan 11 000 hushåll, och cirka en miljon transaktioner, inkomster, utgifter, gåvor, byten etc, har dokumenterats. Undersökningen löper över ett år och består av 13 undersökningsomgångar omfattande fyra kalenderveckor var. Under en månads tid har hushållen själva eller med hjälp av personal från CBS fört dagbok över alla sina transaktioner.

DET VIKTIGASTE I UNDERSÖKNINGEN är att titta på alla inkomster och utgifter som ett hushåll har, och få en sann bild av hur hushållens ekonomiska standard ser ut i Namibia, menar Jette. Dels mäter man alltså välfärden, men man mäter även fördelningen av välfärden med den så kallade Gini-koefficienten, och i jämförelse med den förra undersökningen så har Gini gått ner från 0,7 till 0,6

– Om man ser på alla resurser som en stor kaka så har de fattiga tagit åt sig en större del mot vad de hade förut, så man

kan konstatera att det är en något mer jämlik fördelning, men det är fortfarande långt kvar, säger Jette

– Namibia är fortfarande ett av världens mest ojämlika samhällen, det ligger i topp. Men vid förra undersökningen var Namibia det allra mest ojämlika landet i världen, säger Jette.

TROTS ATT GINI-KOEFFICIENTEN HAR GÅTT NER i Namibia kan man inte se om de allra fattigaste har fått det bättre. För när man tittar på Gini så är kurvan framförallt känslig för förändringar i mitten, alltså medelklassens inkomstförändringar.

– Om de allra rikaste två procenten skulle roffa åt sig mycket mer så ger det nästan inget utslag, detsamma gäller om de allra fattigaste två till tre procenten skulle bli ännu fattigare, säger Jette.

Men utifrån undersökningen tolkar hon nedgången med i att det handlar om en växande medelklass i Namibia. Men man kan inte utläsa av resultaten om det är någon specifik folkgrupp där medelklassen växer.

Det man däremot kan se är att konsumtionen ökat i de så kallade fattiga regionerna i norr, bland annat Ohangwena, Omusati och Oshikoto. Men människor där är fortfarande fattiga om man jämför med de övriga regionerna i landet.

En indikator som mäter fattigdom är andelen mat människor konsumerar i förhållande till sin totala konsumtion. Om matkonsumtionen är nästan lika stor som den totala konsumtionen då är man fattig, man har alltså inga medel över utan lägger allt på mat. Den andelen har också sjunkit i Namibia och som Jette kan se det så går det åt rätt håll, men det har varit mycket insatser speciellt i de norra regionerna, för att folk ska få det bättre och man kan se vissa resultat av det menar hon. Det är fortfarande mycket kvar, en Gini koefficient på 0,6 är också väldigt ojämnt så det gäller att man fortsätter med insatserna, menar hon.

– Men det är ett gott tecken, om det nu är sant som jag säger, med en begynnande medelklass eller en växande medelklass i Namibia, för det är därifrån konsumtionen kan öka, säger Jette.

Hon menar att om några få är i stånd att köpa saker så ger det inget utslag, men om väldigt många människor kan köpa något

Tio procent av hushållen med högst inkomst står för nästan hälften av Namibias totala inkomster.

Foto: Anneli Petersson

litet så är det bra för landets ekonomi och det kan få synergiefekter, skapa goda cirklar så att ekonomin kan fortsätta växa.

RAPPORTEN ÄR EN STOR UNDERSÖKNING som har varit svårt att göra, berättar Jette. Att det har varit ett svårt arbete beror mycket på att kompetensnivån i Namibia fortfarande är väldigt låg, och det gäller inte bara inom statistikområdet. Det beror på det förtryck Namibierna varit utsatta för, menar Jette, detta har lett till att människor inte kunnat skaffa sig en tillräckligt bra basutbildning.

– Statistik är ett svårt ämne med komplicerad matematik bakom, har man inte grundläggande kunskaper i matte då har man det svårt, säger Jette.

På den punkten menar hon att biståndet till Namibia har varit otillräckligt, att man varit för kortsiktig. Sverige har gett ett kraftigt stöd till statistiken och till CBS, många duktiga konsulter har kommit ner med avsikten att föra över kunskap till folk här. Men det är alldeles för stor skillnad så det har inte fungerat. Istället skulle man ha satsat på grundutbildning i matte och engelska, för man kan inte börja med statistiska urvalsmetoder om man inte har grundläggande kunskaper. Man måste alltså gå den långa vägen.

– Ingen kan hoppa tio meter upp i luften, och när man skaffar sig utbildning gör man det steg för steg, säger hon.

DET HAR SPEKULERATS HÄR I NAMIBIA om att regeringen inte ville offentliggöra rapporten eftersom resultaten visar att inkomstskillnaderna inte har jämnats ut. Men Jette menar att det är tomma spekulationer:

– Jag kan fullständigt garantera att det är totalt fel, det är ingen som har lagt sig i, säger hon.

Vad som har tagit tid är en del tekniska och praktiska problem, vilket har gjort att arbetet ibland stått helt stilla. Att noggrant granska, rätta och jämföra, har också tagit tid.

Men samtidigt innebär noggrannheten att undersökningens resultat är tillförlitliga och korrekta, menar Jette. Men om det är något i undersökningen som förvånar henne, så är det faktiskt att Gini-koefficienten har gått ner. För det intryck hon får när hon tittar sig omkring i Namibia, när hon ser hur folk bor uppe i norr eller i Kataturas skjul, skulle hon ur sitt svenska perspektiv tro att skillnaderna är mycket, mycket större än vad siffrorna visar.

ANNELI PETERSSON